

Santiago

en el mixteco del suroeste del distrito de Tlaxiaco
(meh)

Se usan los corchetes [] para encerrar las palabras en que hay duda de que estén en el texto original.

Se usan los medio corchetes _ _ para encerrar palabras adicionales que no se encuentran en el texto original. Se escriben para ayudar a la comprensión de la lectura.

©Wycliffe Bible Translators, Inc 2015

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/mx/>

Tutu' ya ntee Santiago

Tu'un kúvá'a ini'

1 ¹ Maání' Jacobo, ^{1:1} ya kúvi ni' musú' Ndiosí' jín Ito'o'-ó Jesucristo, téé ni' tutu' ya'á nuun' ráno'ó ya kúneí ini' Jesús, ya kúvi rán sava ni uxuvi' rá tata' Israel, ya ñétenuun nuun' ñiví ya'á. Táji ni' tu'un kúvá'a ini' nuun' rán.

Ya níchí vaji ne nuun' Ndiosí'

² Ráno'ó ya kúvi ñani' maání' jín ku'va ni', íyó tiin rán ya kusii' ví'í ini' ánima' rán, sáá kototúní' kélín nuun' tunó'ó tá'án' síkí' rán. ³ Chi jíní' rán ya, sáá kunikin' rán kúneí ini' rán Jesús, sáá jítotúní' tunó'ó ráno'ó nuun' ya ré kúneí nijia ini' rán, jee su'va sá'á-á kuní'in rán kuiñi ni'in rán kaka rán ichi re'. ⁴ Jee sáá kúní'in rán íñi ni'in rán jee su'va chúchítu tiñu sá'á-a ini' rán, sáva kujia ini' rán, jee kunaá' rán kue'nu rán ichi Ndiosí', jee ni ntuná' kumáni' nuun' rán, sáva sikúнкуvi va'a rán nuun' re'.

⁵ Soo retú né ni ñin ráno'ó kumáni' tani' xini'-i, kákán' maa nuun' Ndiosí', jee ku'va re' maa nuun'-u. Chi ntu ñúkú'vá ini' re' jiá'a re' maa nuun' ni'i ñivi, jee ni ntu násóyú'ú re' nuun' ñivi vá jie'e' ya jíkán' maa. ⁶ Soo kakan' maa, jee íyó kuneí ini'-i Ndiosí', jee koto na tu'un jiáni ini' íyó. Chi ñivi vá ya íyó jín tu'un jiáni ini', kúvi kuéntá' nuun' síkí nteñú'ún, ya china'á tachí' víjin jee súku'kó-o vá. ⁷ Saájee koto jiáni ini' ñivi vá ya ni'in'-i nani nantíñu ya jíkán'-a nuun' Ito'o'-ó. ⁸ Chi uvi' nuun' jiáni ini' ñivi vá, jee ntu íñi kutú-u nuun' ntáká ichi jiá'nu-u.

⁹ Soo ñin ñani' lá'ví, ya kúneí ini' Jesús, íyó sii' íyó kuvi ini'-i, chi nxináa Ndiosí' maa kúñá'nú-u. ¹⁰ Jee ñin ñani' kúká, íyó sii' íyó kuvi ini'-i ya nnuun-u nákulá'ví ini'-i ichinúún' Ndiosí', chi ñin ya kúká ni'i-i kuéntá' ná'vá ita' rá yuku'. ¹¹ Sáá kaa nkani' jee sáá' nas'kuiti', jee rá yuku' vá náchi, jee jiété' rá

^{1:1} Jacobo ví súví Santiago.

ita', jee kuíyo ya vii íyó-o. Jee suni su'va náán' ñivi kúká ni jikanuun-u sá'a-a ntaká tiñu-u.

Rá tunó'ó-jítotúní' yó jín ya síkúvi ini'-ó

¹² Na ka' netú' ka' ví ñivi kúní'in íñí nì'in sáá nó'o-o tunó'ó ya jítotúní' yó. Chi sáá kuneí kene naa' ñivi vá, jee nì'in-i ta'vi' ya kuteku'-u níínkání jín Ndiosí', ya nchisóyu'ú re' nuun' rá ñivi ya ñúnúun' ráa re'.

¹³ Sáa síkúvi ini' iin ñivi sa'a-a ya nivá'a, jee koto káchí' ni iin ya: “Ndiosí' síkúvi re' ini' nì.” Chi ntu síkúvi ya nivá'a ini' Ndiosí', jee ni ntu síkúvi re' ini' ni iin ñivi sa'a-a ya nivá'a.

¹⁴ Chisa' ya níyo ini' ta ñivi ví ya síkúvi ini' ráa, chi íxtá-a ráa jee tú'va ráa maa. ¹⁵ Saájee sáá kijié'é níyo ini' ráa jee su'va káku kuachi ini' ráa. Jee sáá jía kuachi ini' ráa jee su'va kenta kusíin ñivi nuun' Ndiosí' jee su'va jí'í' ráa nuun' re'.

¹⁶ Ráno'ó ñani' maání' ya ñúnúun' nì', koto stíví rán ya jiání ini' rán. ¹⁷ Chi ntaká ya vá'a kúta'vi'-ó jín ntaká ta'vi' máá vii' ní'in'-ó vakuun ne antiví ne nuun' Ndiosí' máá Tátá'-ó, ya nsá'a re' rá jiá'a nuva ñu'un' ya íyó súkún. Maaré' ntúná' sáma ini' re' jee ni ntu sáma re' kuéntá' sáma nuun' kátí. ¹⁸ Jee ñatíñú re' tu'un naa' re', sáva sa'a re' ya nakaku-ó ya kuvi-ó se'ya re', sáni kuíni re'. Nsa'a re' su'va sáva kuvi-ó rá se'ya xí'nañú'un ya ñakoso' nuun' kue'e' ka' se'ya re', ya vaji nuun' rá ñivi ya nsá'a re'.

Nasa kaka naa'-ó ichi Ndiosí'

¹⁹ Ráno'ó ñani' nì' jín rá ku'va nì' ya ñúnúun' nì', íyó tiin kuéntá' rán ya íyó ñama' tesó'o ntaká rán, jee koto kúyáchi' yu'ú rán, jee koto kítí' ñama' ini' rán. ²⁰ Chi ñivi kítí' ini' ntu sá'a-a tiñu naa' sáni kúní' Ndiosí'. ²¹ Saáva íyó siyo rán ntaká tiñu ntuví íyó ninu'un jín rá nivá'a ya kúkue'e', jee koo víta ini' rán jee tiin rán tu'un Ndiosí' nchu'un re' ini' áníma' rán, chi tu'un vá ya íyó fuersá' íí' ní'in sáva sikáku-u ráno'ó jie'e' kuachi rán.

²² Jee íyó kuvi rán ñivi ya síkúnkuvi ya káchí' tu'un Ndiosí', jee nsá' kuachi tesó'o rán ni maa, chi su'va xíná'ví rán maarán. ²³ Chi retú iin ñivi tesó'o tu'un vá, jee ntu sá'a-a ya

káchí' tu'un vá, jee kúvi-i kuéntá' iin tee ya né'yá re' ñiinúún' nkaku re' nuun' iin “espejo”, ²⁴ jee ré nne'yá re' maaré', jee kua'an' re', jee íchí ni nnaan' ini' re' nasa vá íyó re'. ²⁵ Soo iin ñivi chú'un ini'-i tu'un ley naa' Jesús, ya sá'a-a ya nakuiñi' núne-ó nkí'i-ó nuun' kuachi-ó, jee nákuíñi' ni'in-i, jee nsá' kuachi tésó'o-o tu'un vá, jee nsá' náan' ini'-i tu'un vá, chisa' sá'a-a ya káchí' tu'un vá, saájee na ka' netu' ka' kúvi ñivi vá jín ya sá'a-a.

²⁶ Jee retú né ni iin ñivi jiáni ini' ya néñu'un va'a-a Ndiosí', soo ntu náke'en-e yáa-a, jee xíná'ví-i maáa, jee néñu'un ka'á ñivi vá Ndiosí'. ²⁷ Jee tiin kuéntá' tátá'-ó Ndiosí' ya néñu'un ninu'un-ó re', jín ya sain ini'-ó ya néñu'un-ó re' retú sá'a-ó ya'á: ya chíneí-ó rá kuáchí nkinoo lá'ví jín rá ña'an ya nkinoo ná'ví ráa, ya kúkuí'yá' ini' ráa nuun' ya nó'o ráa, jee suni ya kúmí-ó maáo ya ntu sáté'én-ó ánima'-ó jín ya nivá'a ya níyo ini' ñivi ñiví.

Koto kúichi-ó ñivi lá'ví

2 ¹ Ráno'ó ñani' ni' jín ku'va ni'. Jie'e' kúneí ini' rán Ito'o'-ó Jesucristo, ya vii' nas'kuiti' kúñá'nú re', jee sukuán koto sá'a rán kuéntá' nasa íyó iin iin ñivi, chisa' iin nuún ni sa'a-ó maáo jín ni'i ñivi. ² Chi retú kivi iin tee nuun' íyó tútú rán, jee nú'ún na'á re' xe'i oro jee nú'ún re' sa'ma máa va'a, jee suni kivi iin tee lá'ví, ya nú'ún sa'ma tú'ú ya núte-e, ³ jee retú kuneen kuéntá' rán tee ya nú'ún sa'ma va'a vá, jee kachi' rán nuun' re': “Kiji nú kune'e' nú nuun' va'a ka' ya'á”, soo retú kachi' rán nuun' tee lá'ví: “Kuiñi yukuán”, áxí, “Kunee' yatin jie'e' ni’.” ⁴ Saájee, ¿á ntu kúníchi' ini' tá'an rán nteñu maáran, résa? Jee, ¿á nsá' sánáa' rán siki' ñivi jín jiáni niva'a xini' rán résa? ⁵ Ráno'ó ñani' ni' jín ku'va ni', ya ñúnúun' ni', tes'o ya'á: Ndiosí' nkaji re' rá ñivi lá'ví íyó ñiví ya'á, sáva kukúká ánima' ráa kúneí ini' ráa re', jee sáva ni'in' ráa ta'vi' ya ki'i ráa na'á re' nuun' tátúní' re', ya suvivá nchisóyu'ú re' ya ku'va re' nuun' rá ñivi ya ñúnúun' ráa re'.

⁶ Soo nsikánuun rán tee lá'ví. ¿Á nsú rá ñivi kúká ví yá xíní'í ráno'ó jín yá jiánaka ráa ráno'ó nuun' rá tee jié'né' kuachi?

⁷ ¿Á nsú suviráa vá ká'an' niva'a siki' súv' Jesús yá máa stakuní'?, yá jie'e' vá naní rán ñivi Cristo.

⁸ Va'a sá'a rán, retú maá naa' nijia síkunkuvi rán tu'un ley kúná'nú ka' tátuní' Cristo, yá káchí' sánikuá' káchí' tu'un Ndiosí' yá niso nuun' tutu' í' yá naní Escritura: “Kunuun' nú ñanitá'an nú kuéntá' núnúun' nú maánú.” ⁹ Soo retú sá'a rán kuéntá' nasa íyó iin iin ñivi, saájee sá'a rán kuachi, jee síjita ley Ndiosí' ráno'ó yá kúvi rán ñivi jiá'a sá'a rán nuun' ley vá.

¹⁰ Chi retú iin ñivi síkunkuvi ni'i yá tátuní' ley vá, soo retú tiví-i iin tiñu yá tátuní' ley vá, saájee nkenta íyó siki' ñivi vá nuun' ntaká rá tu'un yá tátuní' ley vá. ¹¹ Chi maá Ndiosí' yá nkachi': “Koto sá'a téní nú”, jee sumi nkachi' re': “koto jiá'ní' nú ñivi.” Saáva retú ntu sá'a téní nú soo sá'a nú niyi, saájee nkenta kúvi nú ñivi jiá'a sá'a nú nuun' ley.

¹² Saáva íyó ka'an' rán jee íyó sa'a rán sánikuá' íyó sa'a ñivi yá jíní' ráa yá sanáa' Ndiosí' ni'i rá tiñu sá'a ráa, jee sanáa' re' sánikuá' káchí' tu'un ley Jesús vá, jee nsá'a tu'un vá nakuñí' núne-ó nuun' xinó'o re' yó jie'e' kuachi-ó. ¹³ Chi kivi' sanáa' re' kuachi, jee nsá' kuná'ví ini' re' kune'yá re' ñivi yá ntu nkúná'ví ini'-i nne'yá-a ñanitá'an-a. Jee ñivi yá nkuná'ví ini' nne'yá-a ñanitá'an-a jee kusii' ini'-i yá kuná'ví ini' re' kune'yá re' maa kivi' sanáa' re' kuachi.

Ntu íyótiñu yá káchí'-ó yá kúneí ini'-ó retú ntu sá'a-ó yá vá'a

¹⁴ Ráno'ó ñani' ni' jín ku'va ni', ¿na nuun' vá íyótiñu, retú iin ñivi káchí' yá kúneí ini'-i Jesús, jee retú ntu sá'a-a yá vá'a' rúja? Retú su'va kúneí ini' ñivi vá, ¿á kúvi sikáku-u ñivi vá nuun' xinó'o Ndiosí' ráa, résa? ¹⁵ Jee retú iin ñani' áxí iin ku'va, yá kúneí ini'-i Jesús, jee kumáni' sa'ma ku'un-u jín yá kaji'-i ni kivi', ¹⁶ jee retú iin rán káchí' nuun'-u: “Kuá'an va'a nú”, jee, “Na ka' nuvixin' nú jee na ka' kuchitú nú”, soo retú ntu jiá'a nú yá jiniñú'un yikikúñu ráa, ¿na nuun' vá íyótiñu

ya'á, résa? ¹⁷ Jee sukuán jee, retú káchí' ñivi ya kúneí ini' raa Jesús, jee suni retú ntu sá'a-a tiñu vá'a, saájee kuéntá' ní'i' ya kuachi kúneí ini'-i, chi ntu tékú' ya ínú' ini'-i. ¹⁸ Soo sanaan' jee kachi' ñin ñivi ya: “No'ó chi kúneí ini' nú Jesús, jee nu'u' chi sá'a ñi' tiñu vá'a.” Stúvi nuun' nu'u' ya kúneí ini' nú Jesús, soo ni nsú jín tiñu vá'a sá'a nú, jee jín rá tiñu vá'a sá'a ñi' stúvi ñi' nuun' no'ó ya kúneí ini' ñi' re'. ¹⁹ ¿Á jínú' ini' nú ya íyó métú'un ni Ndiosí'? Vātuni sá'a nú. Soo ntuví íyótiñu, chi suni ne rá tachi' kíni jínú' ini' maa, jee ne ní'in raa ya yú'ví raa.

²⁰ Tee naan', ¿á kuíni nú ya stúvi kájí ñi' nuun' nú ya ntu íyótiñu ya jínú' ini' ñin ñivi soo ntu sá'a-a tiñu vá'a? Kuéntá' ní'i' ya jínú' in' ñivi vá. ^{2:20} ²¹ Abraham, ya kúvi tátá' jí'-ó yana'an, ¿á nsá' ntiin kuéntá' Ndiosí' ya nkinoo naa'-a nuun' re', jie'e' tiñu nsá'a-a sáa nkaníjia-a ya nkachi' Ndiosí' ya ka'ni'-i se'ya yí-i, Isaac, soko'-o vá nuun' Ndiosí', jee nchisó-o vá nuun' “altar”, rúja? ^{2:21} ²² Jee jíní' nú, ya kúneí ini' Abraham Ndiosí' ví ya nsá'a-a ya sa'a re' tiñu vá'a. Jee jie'e' tiñu vá'a nsá'a re' nchuchítú ya jíjia ini' re' kúneí ini' re' Ndiosí'. ²³ Jee su'va nkuvi ya nkachi' tu'un Ndiosí' níso nuun' tutu' ya káchí':

Ninu' ini' Abraham Ndiosí',

jee jie'e' vá nkunaa' ini' Ndiosí' ya kínóo naa' re' nuun'-u, jee nnaní re' tee maní' jín Ndiosí'. ²⁴ Jee né'yá rán jie'e' tiñu vá'a sá'a ñin ñivi ya stúvi ya kínóo naa' ñivi vá nuun' Ndiosí' jee nsú jie'e' ya kuachi ínú' ini'-i, jee ntu sá'a-a tiñu vá'a.

²⁵ Jee suni ñin nuún sukuán, Rahab, ña'an ya sñi' ini' jín tee nkuvi ña, jee, ¿á nsá' ntiin kuéntá' Ndiosí' ya ñin ña'an naa' ví ña nuun' re' jie'e' tiñu nsá'a ña rúja?, sáa njia'a ña ve'i ña nkinoo rá tee núkútú'un ntají Josué, jee ntají ña raa ku'a'an' raa inka ichi

^{2:20} Ké'in tutu' káchí': númá', ya kuíni káchí': ntu íyótiñu.

^{2:21} Genesis 22:1-18: ñin ni nuun' ini' Abraham kaníjia re' Ndiosí' jee ka'ni' re' se'ya yí re' jee soko' re' maa nuun' Ndiosí' soo ntu njia'a Ndiosí' ya ka'ni' re' maa.

kaku ráa nuun' rá tee nuku ka'ni' ráa. ²⁶ Chi niyi ví ñuné'yú'-ó retú ni nsú jín tachi' ká'án'-ó, jee suni su'va kuéntá' ní'i' ya ínú' ini'-ó Ndiosí' retú ni nsú jín tiñu vá'a sá'a'-ó.

Yáá-ó

3 ¹ Ráno'ó ñani' ni' jín ku'va ni', koto kenta koo kue'e' rán kúvi mestrú' xíné'én' tu'un Ndiosí'. Chi jíní'-ó ya xeen' ka' nakuni'in siki' rání' sa'á Ndiosí' jie'e' nasa xíné'én' rán' tu'un re'. ² Chi kue'e' nuun' jiá'a ví'í sá'a ntaká-ó. Jee retú né ni iin ñivi ntu jiá'a sá'a jín tu'un ya káchí'-i, saájee suvi-i kúvi iin ñivi jíjia ini' sá'a naa'-a, ya kúvi náke'en-e maáa. ³ Saájee retú chu'un-ó yo'o yu'ú rá kiti sáva kaníjia rátí' jee su'va chú'un-ó ichi ni'i ñuné'yú' rátí'. ⁴ Jee suni kune'yá rán ranika' rá varkú'. Súnika' ká'nú ráa jee rá tachi' víjin xeen' china'á-a ráa, soo jín iin “timón”^{3:4} lúli tee síkaka varkú' chú'un ichi varkú' kupa'an' nín kuiti' nuun' kuíni re'. ⁵ Jee suni sukuán máa lúli ví yáa nuun' yikikúñu-ó, soo ká'án' téyí'-ó jín yáa jie'e' tiñu ñá'nú. Kune'yá, na ka' máa lúli ka' ví iin ñu'un' ya teñu'un'-u iin yuku máa ká'nú! ⁶ Jee iin ñu'un' ví yáa-ó. Jee yí'í chitú-u jín ya nivá'a kuéntá' yí'í chitú iin ñiví jín ya nivá'a. Jee íyó-o nuun' yikikúñu-ó ya stíví-i nuun' ni'i yikikúñu-ó. Jee teñu'un' yáa-ó maáo ni'i ichi jiá'nu-ó, chi ñu'un' xeen' tee yáa-ó. ⁷ Jee nnaka'nu ñivi ini' ntaká nuun' rá kiti yúkú, jín saa' jín rá kiti xtákaa maáa, jín rá kiti íyó nuun' nteñú'ún. Jee ya nnaka'nu ñivi ini' rátí'. ⁸ Soo ni iin ñivi ntu kúvi ka'nu' ráa yáa ráa. Chi kúvi iin ya nivá'a ya ntu kúvi kunei ñivi jín-i. Jee yí'í chitú ñuxéen' yáa-ó ya sá'a ya jiá'ní'. ⁹ Jee jín yáa-ó nákuetú'ún-ó Ito'o'-ó ya kúvi tátá'-ó Ndiosí'. Jee jín yáa-ó chísónínu kini-ó ñivi, ya nsa'á Ndiosí' ráa sáva náku ánima' ráa sáa íyó re'. ¹⁰ Jee iin ni yu'ú maáo kéne ya nákuetú'ún-ó jín ya chísónínu kini-ó. Ráno'ó, rá ñani' ni' jín rá ku'va ni', ntuví íyó koo su'va. ¹¹ ¿Á kene nute ninu'un jín suni nute uva' iin ni yavi' nuun' kaku nute, résa? ¹² Ráno'ó, rá ñani'

^{3:4} “Timón” ví iin “remó!” lúli ya néé' yata' varkú', jee súkuíko tíyu tee varkú'.

nì' jín rá ku'va nì', ¿á kúvi ku'va yutun “higo” rá “aceituna”?, áxí, ¿á kúvi ku'va yokú'ú' “uva” rá “higo”? Nì nsá' kúvi ìn nuun' káku nute ku'va-a nute u'və' jín suni nute ninu'un.

Tu'un níchí yə vaji nuun' Ndiosí'

¹³ ¿Né ìn ñìvì vá níchí nteñu rán, jín yə jiáku'un ví'í ini'-i? Íyó stúvì ñìvì vá maa jiē'ē' yə jíkə və'a-a jín rá tiñu vá'a sá'á-a yə vaji ne nuun' mású' ini'-i jiē'ē' yə níchí-i nuun' Ndiosí'.

¹⁴ Soo retú ñú'ún tu'un tá'vì ñúkuíñí ini' ánima' rán jee u'vì ini' ánima' rán kuíni rán yə kuñá'nú rán, jee koto ká'án' téyí rán jee koto kátú'ún rán sīkì' yə naá' su'va. ¹⁵ Chi nsá' níchí vaji ne nuun' Ndiosí' ví ya'á. Vaji yə níchí ya'á ne nuun' ñìvì ya'á, jín ne nuun' antúni' ñìvì yə ntu kúneí Tachì' í' Ndiosí' jín ráa, jín ne nuun' kuí'na'. ¹⁶ Chi nuun' íyó yə ñúkuíñí ini' ñìvì jín yə u'vì ini' ráa jee suni sákánuun ráa xini' ìn inka ráa jee ntaká nuun' yə nivá'a sá'á ráa. ¹⁷ Soo yə níchí yə vaji ne nuun' Ndiosí' ví ya:

xí'na kə' jiá'nu ninu'un ñìvì,
jee kuíre néé' ñunkúún ráa,
jee mású' ini' ráa,
jee jiáku'un ini' ráa íyó máni' ráa yə káchí' inka ñìvì,
jee kúkánáa ráa yə ná'vì ini' ráa,
jee sá'á ráa yə vá'a yə vaji ne ánima' ráa kuéntá' kúun rá vixí' nuun' yutun,
jee sain íyó ini' ráa,
jee nsú sansu'va íyó ráa.

¹⁸ Jee rá ñìvì núkú yə nakamanì' ráa rá ñanítá'án-ó, jee nikin táji ráa ví yə nánukú ráa yə kuneé' ñunkúún rá ñanítá'án-ó, jee tata' sa'á ráa ví yə kue'nu naa' ráa.

Koto íyó máni' tá'án jín yə níyo ini' ñìvì ñìvì

4 ¹ ¿Né nú vaji rá tuntíxín jín rá kántátú'un rán nteñu rán? ¿Á nsá' vaji rá tuntíxín ne yə níyo ini' rán ví yə súkún' ta'án ini' ánima' rán, rúja? ² Níyo ini' rán rá nantíñú, jee ntu kúmí rán maa. Jee jiá'ní' rán, jee sá'á u'vì ini' rán

jiē'e' nantĩnú, jee ntu kúvi nĩ'in' rán maa. Saáva kántátú'un rán jee sá'a rán tuntixín. Ntu pkúmí rán maa, chi ntu jíkán' rán maa nuun' Ndiosí'. ³ Jee sáá jíkán' rán maa nuun' re', ntu ní'in' rán maa, chi jiē'e' ya nivá'a jiáni ini' rán jíkán' rán maa, chi jíkán' rán maa sáva kuatĩnú rán maa nuun' ya sís' níyo ini' rán.

⁴ ¡Ñivi ya ntu jiá'nu naa' nuun' Ndiosí'! Retú íyó máni' tá'an rán jín ya níyo ini' rá ñivi ñiví ya'á, ¿á ntu jíní' rán, ya suvivá kúvi ya túfí' ta'an rán né'yá rán Ndiosí'? Saáva né ni ñin ñivi ya nkunaa' ini'-i koo máni' tá'an-a jín ya níyo ini' rá ñivi ñiví ya'á, jee nkenta-a kúvi-i ñivi ya túfí' ta'an-a né'yá-a Ndiosí'.

⁵ Áxí, ¿á ká'vi ini' rán ya ka'á káchí' tu'un Ndiosí' níso nuun' tutu' ií': "Tachí' íí' ya nchu'un Ndiosí' ini' yó sáva ku'un-u ini' yó, suvivá néé' nuun'-u yó ne ñú'ún kuíñf ini'-i yó"? ^{4:5} ⁶ Soo sáá ví'í ká' chíneí Ndiosí' yó jiē'e' ya íyó maní' ini' re' né'yá re' yó, saáva káchí' tu'un Ndiosí' níso nuun' tutu': "Ndiosí', núní'in re' siki' rá ñivi kútéyíí, soo íyó maní' ini' re' né'yá re' rá ñivi jiáni lá'ví ini' ya chíneí chituvi re' raa."

⁷ Saáva íyó chí'i rán maáran xintín Ndiosí'. Jee nuni'in rán nuun' kuí'na', jee kunu kuí'na' nuun' rán. ⁸ Natu'va rán nuun' Ndiosí', jee natu'va re' nuun' rán. ¡Ñivi kuachi! Íyó sa'á noo rán maáran nuun' kuachi sá'a rán! ¡Ñivi ya ñin uvi' ñú'ún ini' ánima' rán! ¡Jee íyó sa'á ninu'un rán ánima' rán! ⁹ ¡Nukuí'yá' ini' rán, jee jiaku ini' rán, jee kuna'yu' uú' rán jiē'e' kuachi rán. Jee sama ya jiákú' katá rán nuun' ya jiáku ini' rán. Jee sama rán ya kúsí' ini' rán nuun' ya nukuí'yá' ini' rán. ¹⁰ Íyó kani lá'ví ini' rán ichinúún' Ito'o'-ó, jee xináa re' ráno'ó nasa'á re' ya kuñá'nú rán.

Koto ká'an' niva'a rán jiē'e' ñanítá'an-ó

¹¹ Ráno'ó ñani' jín ku'va, koto kakuí'yu'ú rán siki' ñin inka rán. Chi ñin ñivi ya ká'an' niva'a siki' ñani'-i, áxí sánáa'-a siki'

^{4:5} Suni kúvi kachí'-ó: néé' nuun' Ndiosí' ne ñú'ún kuíñf ini' re' tachí' ká'an'-ó ya nchu'un re' ku'un-u ini' yó, áxí, tachí' ká'an'-ó ya nchu'un re' ku'un-u ini' yó, níyo ini'-i ne ñú'ún kuíñf ini'-i.

ñani'-i, jee suni ká'án' niva'a ñivi vá siki' ley ntatúní' Ndiosí', jee káchí'-i ya ntu íyó naa' ley vá, chi káchí' tu'un ley vá ya íyó kunuun'-ó ñanitá'án-ó. Jee retú sá'á nú siki' ley, jee ntu síkúnkuví nú ya káchí' ley, chisa' sá'á nú maánú tee jié'né' kuachi. ¹² Kuachi métú'un Ndiosí' ni ví ya njia'a ley jín ya jié'né' kuachi. Jee maáré' vá kúvi sikáku jee kúvi xináán' re'. ¡Soo no'ó, né iin kúvi nú sáva ke'ne' nú kuachi siki' tá'án nú?

Koto jiáni téyíí yachi' ini' rán ya sa'á rán kivi' steñu'un

¹³ ¡Ntañu'un tesó'o!, ráno'ó ya káchí': "Vitan áxí steñu'un k'i'in' rání' nuun' iin ñuun' yukuán, jee yukuán kukuéé rán' iin kuiya', jee nake'en rán' ya naxikó rán' jee ni'in' rán' siki' xu'un rán'." ¹⁴ Soo suvirán ni ntu jíní' rán ná kuvi kivi' steñu'un. ¿Ná kúvi ya kuno'o jín rán ichinu'un'? Chi kúvi rán kuéntá' viko' ya kítuvi iinu'un ni jee kuíre núñu'un-u. ¹⁵ Nsú ká' kachi' rán sukuán, íyó kachi' rán su'va: "Retú Ito'o'-ó Ndiosí' kuíni, jee kuteku' rání' jee sa'á rán' tiñu ya'á áxí tiñu yukuán." ¹⁶ Soo vitan sá'á víxi' rán jee ká'án' téyíí rán, jee ni'i ya ká'án' téyíí su'va kúvi ya nivá'a. ¹⁷ Saáva ñivi ya jíní' ya vá'a sa'á-a, jee ntu sá'á-a vá, saájee sá'á-a kuachi.

Stú'va yachi' re' rá kúká

5 ¹ ¡Teso'o rán ntañu'un, ráno'ó ya kúká! ¡Jiaku ini' rán jee kuna'yu' kó'ó rán!, jie'e' rá tunó'ó kiji nuun' rán. ² Rá nantíñu yíyá'vi kúmí rán té'yú'-u, jee rá sa'ma rán yáji' tikixin' maa. ³ Rá oro rán jín rá plata rán kujia sujieyó'ó maa. Jee sujieyó'ó vá stúvi ya naá' siki' ráno'ó, jee jie'e' vá xináán' Ndiosí' rá yikikúñu rán kuéntá' téñu'un' ñu'un'. Chi nsa'á tútú rán nantíñu yíyá'vi tiempú' ya'á ya kuáni'i. ⁴ ¡Kune'yá! Ntu nchúnáán va'a rán xu'un ya'vi nuun' rá tee nñake'en tata' sá'á nuun' ñu'un rán. Jee ká'án' kuachi ráa jie'e' rán nuun' Ndiosí'. Jee Ndiosí', ya kúvi Ito'o' nuun' kue'e' rá najiá'á' íí' re' néé' antiví, jee tésó'o ñá'nú re' ya ká'án' kuachi rá tee nñake'en tata' sá'á rán vá siki' rán. ⁵ Ña'nu kúká rán ini' ñiví ya'á jee nnukú rán ya sší' ví'í níyo ini' rán. Jee su'va xináñu

rán maárán ne kivi' xínó'o Ndiosí' ráno'ó kuéntá' xínánu sána' ne kivi' ka'ni' maa. ⁶ Ráno'ó nsijíta rán ñivi naa' jee ña'ni' rán raa, sú ntu núní'in raa nuun' ráno'ó.

Ká'nú koo ini'-ó jee kakan' tá'ví'-ó nuun' Ndiosí'

⁷ Saájee, ráno'ó rá ñani' ni' jín rá ku'va ni', íyó ká'nú koo ini' rán ne kivi' niji Ito'o'-ó. Kune'yá rán, tee sátíñú chiku'u' nétu re' kene tata' yíyá'vi sá'a re' nuun' ñu'un, chi íyó ká'nú ini' re' ne tiaa' savi' xí'nañú'ún jín ne savi' nuun' ni'i. ⁸ Jee suni íyó ká'nú koo ini' rán jee íyó kuiñi ni'in rán ne ánima' rán, chi vaji kuyatin niji Ito'o'-ó. ⁹ Ráno'ó ñani' jín ku'va, koto násóyu'ú rán nuun' iin inka tá'an rán, sáva ntu kúnáa' kuachi siki' rán. Kune'yá rán, Ndiosí' ya suvire' vá jié'né' kuachi yatin niji re', kuéntá' ya nñúneen re' yuvéí.

¹⁰ Rá ñani' jín rá ku'va, íyó tñin kuéntá' rán kuéntá' iin ñujiin' kunikin' rán nasa nno'o rá profeta Ndiosí' jee niyo ká'nú ini' raa, ya nuun' súvi Ito'o'-ó nkachitu'ún raa tu'un re'.

¹¹ Kune'yá rán, tñin kuéntá'-ó ya sa'a Ndiosí' ya netu' kúvi ñivi ya jié'né' ini' raa jín tunó'ó jee iñi ni'in raa. Nteso'o rán nasa nkuni'in niñi ni'in Job jín tunó'ó nno'o re'. Jee jíní' rán ya nsa'a va'a Ito'o'-ó jín re' ne nuun' ni'i. Saáva su'va jíní' rán ya ná'ví ví'í ini' Ito'o'-ó jee kúvá'a ini' re' né'yá re' ñivi.

¹² Saájee, ráno'ó ñani' ni' jín ku'va ni', ká'nú ka' nuun' ni'i ví ya koto sánáa' rán jie'e' antiví nuun' tu'un kálán' rán, ni jie'e' ñivi, ni jie'e' na ni inka nantíñú. Chisa' retú káchí' rán ya “su'va kúvi”, jee sukuán kachi' maa. Jee retú káchí' rán “ntuvi”, jee sukuán kachi' maa, sáva ntu kúnáa' kuachi siki' rán. ¹³ ¿Á íyó né ni iin ráno'ó ya nó'o tunó'ó?, jee kakan' tá'ví' nuun' Ndiosí'. ¿Á íyó né ni iin ya kúsi' ini'?, jee kata yaa' ya nákuetú'ún-u Ndiosí'. ¹⁴ ¿Á íyó né ni iin ráno'ó ya kú'ví'?, jee íyó kana ñivi kú'ví' vá rá tee kúñá'nú nuun' rá ñivi kúneí ini' Jesús, jee kakan' tá'ví' raa nuun' Ndiosí' jie'e' ñivi vá jee nuun' súvi Ito'o'-ó chisó raa “aceite” maa. ¹⁵ Jee nuun' jkán' tá'ví' raa jín ya kúneí ini' raa Ndiosí', jee yukuán xinúvi-i ^{5:15}

^{5:15} Áxí káchí' su'va: sikáku-u.

ñivi kú'ví' vá, jee nakoo-o sa'á Ito'o'-ó nusii' ini'-i. Jee retú nsa'á ñivi kú'ví' vá kuachi^{5:15} jee kuneká'nú ini' Ndiosí' kune'yá re' maa. ¹⁶ Saáva íyó nana'ma' iin inka rán jie'e' kuachi rán, jee íyó kakan' tá'ví' rán jie'e' iin inka rán, sáva nuvi rán. Máá ñá'nú nasíkuiti' ví ya jíkán' tá'ví' ñivi naa' jee sá'á Ndiosí' tiñu jie'e' ya jíkán' tá'ví'. ¹⁷ Elías^{5:17} nkuvi re' iin tee iin nuún antúni' jín-ó. Nñukáñá ini' re' nikan' tá'ví' re' nuun' Ndiosí' ya koto kúun savi', jee ntu nkúun savi' nuun' ñu'un uni' kuiya' jín iñu' yoo'. ¹⁸ Jee nikan' tá'ví' tuku re' ya kuun savi', jee njia'a súkún savi' jee njia'a nuun' ñu'un tata' sá'á.

¹⁹ Ráno'ó ñani' ni' jín ku'va ni', retú né ni iin rán ya nnusín nuun' ya naá', jee retú inka rán nachu'un tuku ichi naa' maa, ²⁰ jee kuni' nú ya né ni iin rán ya nachu'un tuku ichi iin ñivi kuachi nuun' ichi niva'a nkivi-i, jee sikáku nú ñivi vá nuun' kuvi-i nuun' Ndiosí', nékúvi, jee koo tu'un ká'nú ini' nuun' kue'e' kuachi nsa'á-a.

^{5:15} Ká'án' re' jie'e' kuachi ya nñana'ma'-a nuun' Ndiosí'. Kune'yá “versículo” 16.

^{5:17} Nkuvi Elías iin profeta yana'án ví'í ya njia'a Ndiosí' tu'un re' nuun'-u stekútu'ún-u vá.